EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 08 30
COM(2023) 498 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl techninių ir ekonominių galimybių visoje Sąjungoje įdiegti privalomą galvijų elektroninį identifikavimą

Turinys

Įvadas 2
Pagrindiniai faktai 2
Dabartinės ES taisyklės 3
Galvijų EID tyrimas 4
Rezultatų analizė 4
Galimybė naudoti galvijų EID 4
Dabartinis galvijų EID naudojimas 5
Leidžiamos elektroninės identifikavimo priemonės 6
Pasitenkinimas dabartinėmis taisyklėmis 6
Išvados 7

Įvadas

Šio dokumento tikslas – pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai dabartinės padėties, susijusios su galvijų elektroninio identifikavimo naudojimu ES, apžvalgą ir Komisijos atliktą analizę dėl galimybės visoje Sąjungoje nustatyti privalomą galvijų elektroninį identifikavimą.

Elektroninės gyvūnų identifikavimo sistemos Europos Sąjungoje įdiegtos jau daugiau kaip 20 metų galiojančiais teisės aktais. Jos apima privalomas avių ir ožkų elektroninio identifikavimo sistemas pagal Reglamentą (EB) Nr. 21/2004[1], taip pat savanoriškas galvijų identifikavimo sistemas, įdiegtas Reglamentu (EB) Nr. 1760/2000[2] su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) Nr. 653/2014[3].

Reglamento (EB) Nr. 1760/2000 23a straipsnyje reikalaujama, kad Komisija ne vėliau kaip 2023 m. liepos 18 d. pateiktų Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl techninių ir ekonominių galimybių visoje Sąjungoje įdiegti privalomą galvijų elektroninį identifikavimą ir kad prireikus prie tos ataskaitos būtų pridedami atitinkami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Ši nuostata buvo įtraukta Reglamentu (ES) Nr. 653/2014, kuriame daroma prielaida, kad naudojant elektroninio identifikavimo (toliau – EID) sistemas būtų galima supaprastinti atsekamumo procesą, nes duomenys būtų automatiškai nuskaitomi ir užregistruojami galvijus laikančių veiklos vykdytojų registre. Be to, kompiuterinei duomenų bazei būtų siunčiami automatiniai pranešimai apie galvijų judėjimą ir taip pagerėtų atsekamumo sistemos sparta, patikimumas ir tikslumas. Naudojant EID sistemas taip pat galėtų pagerėti tam tikrų ūkininkams skirtų tiesioginių išmokų valdymas.

Pagrindiniai faktai

Elektroninis identifikavimas paprastai reiškia identifikavimą naudojant radijo dažnį. Tokį elektroninį identifikavimą sudaro du elementai: identifikatorius ir skaitytuvas. Identifikatoriuje yra pasyvus atsakiklis (mikroschema, viduje neturinti energijos šaltinio), kuris perduoda įsimintą informaciją (identifikavimo kodas), kai skaitytuvas (siųstuvas-imtuvas) aktyvuoja jį tam tikrais dažniais. Elektroninis identifikavimas gali padėti patobulinti esamas galvijų identifikavimo sistemas. Pavyzdžiui, elektroniniai identifikatoriai leidžia pagreitinti nuskaitymą ir padidinti jo tikslumą, palyginti su įprastiniais ausų įsagais. Taip pat įmanomas dinaminis nuskaitymas ir tiesioginis duomenų įvedimas į duomenų bazes (pašalinamos galimos klaidos, atsirandančios dėl netikslaus įvedimo į duomenų bazes rankiniu būdu). Visų pirma, tai galėtų palengvinti pranešimų duomenų bazei apie gyvūnų judėjimą pateikimą. Tačiau elektroninio identifikavimo naudojimo siekiant patobulinti gyvūnų identifikavimą ir atsekamumą nereikėtų pervertinti, turint omenyje sunkumus, kurių pasitaiko taikant esamas sistemas. Visų gyvūnų ženklinimas įsagais ir efektyvus duomenų tvarkymas yra išankstinės bet kokios identifikavimo sistemos sąlygos, neatsižvelgiant į tai, ar naudojami elektroniniai identifikatoriai ar įprastiniai ausų įsagai.

Atsižvelgiant į naujų rūšių elektroninių identifikatorių technologinę plėtrą, Reglamentas (EB) Nr. 1760/2000 buvo iš dalies pakeistas Reglamentu (ES) Nr. 653/2014, siekiant sudaryti sąlygas nustatyti būsimas ES taisykles, pagal kurias elektroninius identifikatorius būtų galima naudoti kaip oficialią identifikavimo priemonę. To reglamento 16 konstatuojamojoje dalyje

---

1 2003 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 21/2004, nustatantis avių ir ožkų identifikavimo bei registravimo sistemą ir iš dalies pakeičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 bei Direktyvas 92/102/EEB ir 64/432/EEB (OL L 5, 2004 1 9, p. 8).

2 2000 m. liepos 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1760/2000, nustatantis galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos bei jos produktų ženklinimą ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97 (OL L 204, 2000 8 11, p. 1).

3 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 653/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1760/2000, kiek tai susiję su galvijų elektroniniu identifikavimu ir jautienos ženklinimu (OL L 189, 2014 6 27, p. 33).

nurodyta, kad „įvedus privalomąjį galvijų EID visoje Sąjungoje, kai kurie veiklos vykdytojai galėtų patirti neigiamą ekonominį poveikį“. Todėl buvo tikslinga nustatyti, kad galvijų augintojai galėtų juo naudotis savanoriškai. Valstybių narių gyvulininkystės sistemos, ūkininkavimo metodai ir sektoriaus organizavimo tvarka labai skiriasi. Todėl valstybėms narėms buvo leista savo teritorijoje įvesti privalomą EID.

Rengiant Reglamentą (ES) Nr. 653/2014 buvo pasinaudota keliomis ataskaitomis. 1998 m. Komisija pradėjo didelio masto mokslinių tyrimų projektą dėl gyvulių elektroninio identifikavimo, vadinamą IDEA projektu (pranc. *IDentification Electronic des Animaux*). Darbą atliko Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC). Galutinė ataskaita buvo pristatyta 2002 m. balandžio mėn., reikalingi paaiškinimai pateikti 2002 m. liepos mėn. Šis projektas parodė, kad iš esmės, naudojant elektroninius identifikatorius, galima labai patobulinti gyvūnų identifikavimo sistemas, jei laikomasi tam tikrų sąlygų, susijusių su papildomomis priemonėmis.

2005 m. Komisija pateikė Tarybai ir Europos Parlamentui ataskaitą dėl EID sistemos įdiegimo galimybės[4]. Tos ataskaitos tikslas buvo apibendrinti patirtį, įgytą vykdant IDEA projektą, ir padaryti išvadas, susijusias su galvijų elektroninio identifikavimo priemonių įdiegimu Europos Sąjungoje. Toje ataskaitoje Komisija padarė išvadą, kad įrodyta, jog identifikavimo naudojant radijo dažnį sistema buvo išvystyta tiek, kad ją jau buvo galima taikyti praktiškai. Toje ataskaitoje taip pat padaryta išvada, kad perėjimas prie galvijų EID Sąjungoje yra labai pageidautinas, nes, be kitų privalumų, tai padėtų sumažinti administracinę naštą.

2009 m. Europos Komisija užsakė „Elektroninio identifikavimo (EID) kaip oficialaus galvijų identifikavimo metodo Europos Sąjungoje įdiegimo tyrimą“, kuriame buvo pateikta galvijų elektroninio identifikavimo sąnaudų ir naudos analizė. Šiame tyrime padaryta išvada, kad EID yra susijęs su didesnėmis identifikatorių ir nuskaitymo įrangos sąnaudomis, palyginti su įprastiniu identifikavimu“, ir kad „tiesioginės sąnaudos ir gaunama nauda skirtingose gamybos grandinės grandyse pasiskirsto netolygiai“. Tyrime padaryta išvada, kad pirmenybę reikėtų teikti savanoriškam EID diegimui galvijų sektoriuje, remiantis darniaisiais standartais. Tačiau atskiros valstybės narės turėtų turėti galimybę pasirinkti privalomą tvarką nacionaliniu lygmeniu.

Dabartinės ES taisyklės

Galvijų identifikavimas ir registravimas iki 2021 m. balandžio 21 d. buvo reglamentuojamas specialiu Reglamentu (EB) Nr. 1760/2000.

Nuo 2021 m. balandžio 21 d. galvijų identifikavimo ir pranešimo apie juos taisyklės nustatytos Reglamente (ES) 2016/429[5] (Gyvūnų sveikatos teisės aktas), papildytame Deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/2035[6] ir Įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/520[7]. Remiantis Gyvūnų sveikatos teisės akto 112 straipsnio a punktu, galvijai turi būti individualiai identifikuojami fizine identifikavimo priemone. Deleguotojo reglamento (ES) 2019/2035 38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad identifikavimo priemonė turi būti įprastinis ausies įsagas kiekvienoje ausyje. To deleguotojo reglamento 41 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms suteikiama galimybė leisti

4 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52005DC0009.

5 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų, kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami tam tikri gyvūnų sveikatos srities aktai („Gyvūnų sveikatos teisės aktas“) (OL L 84, 2016 3 31, p. 1).

6 2019 m. birželio 28 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/2035, kuriuo dėl sausumos gyvūnus laikantiems ūkiams ir perykloms taikomų taisyklių, taip pat ir tam tikrų laikomų sausumos gyvūnų ir perinių kiaušinių atsekamumo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 (OL L 314, 2019 12 5, p. 115).

7 2021 m. kovo 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/520, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/429 nuostatų dėl tam tikrų laikomų sausumos gyvūnų atsekamumo taikymo taisyklės (OL L 104, 2021 3 25, p. 39).

vieną iš įprastinių ausies įsagų pakeisti elektroniniu identifikatoriumi. Jei valstybė narė leidžia tokį pakeitimą, veiklos vykdytojai gali taikyti savanorišką galvijų EID.

Pagal Gyvūnų sveikatos teisės akto 269 straipsnį valstybės narės gali priimti papildomas ar griežtesnes nacionalines priemones, nei nustatytosios tame reglamente, susijusias su laikomų galvijų atsekamumo reikalavimais. Tai suteikia valstybėms narėms galimybę nustatyti privalomą galvijų EID naudojimą. Ši galimybė nustatyti privalomą EID naudojimą nacionaliniu lygmeniu taip pat buvo numatyta galvijų atsekamumo taisyklėse, galiojusiose prieš pradedant taikyti Gyvūnų sveikatos teisės aktą.

Rengiant Deleguotąjį reglamentą (ES) 2019/2035, 2018 ir 2019 m. ekspertų grupės posėdžiuose vyko intensyvios diskusijos ir svarstymai dėl gyvūnų, įskaitant galvijus, identifikavimo ir registravimo. Buvo išsamiai aptartas EID metodas, įskaitant ekonominius aspektus, ir šių diskusijų rezultatai buvo įtraukti į galutinį Deleguotojo reglamento (ES) 2019/2035 tekstą. Buvo nuspręsta, kad būtų tikslinga, jog gyvūnų augintojai EID ir toliau taikytų savanoriškai, nebent jis būtų privalomas pagal nacionalines taisykles. Esant tokiai savanoriškai tvarkai, EID rinksis tie gyvūnų augintojai, kuriems jis gali būti ekonomiškai naudingas arba kurie ras kitų paskatų taikyti šį metodą (pavyzdžiui, optimizuoti duomenų rinkimą ir kt.), o kiti gyvūnų augintojai galės ir toliau ženklinti savo gyvūnus dviem įprastiniais ausų įsagais.

Galvijų EID tyrimas

2023 m. sausio mėn. Komisija paragino valstybes nares atsakyti į trumpos apklausos klausimus ir pateikti informaciją apie dabartinę padėtį, susijusią su galvijų EID. Apklausoje dalyvavo ir atsakymus pateikė visos 27 valstybės narės, taip pat Šveicarija ir Norvegija. Apibendrinti atsakymai toliau pateikiami šioje ataskaitoje.

Apklausą sudarė šie klausimai (klausimų grupės), į kuriuos valstybės narės buvo raginamos atsakyti:

1. Ar jūsų valstybėje narėje galvijų EID yra privalomas?
2. Ar jūsų valstybėje narėje leidžiama savanoriškai taikyti galvijų EID?
3. Kiek veiklos vykdytojų (proc.) jūsų valstybėje narėje taiko savanorišką galvijų EID?
4. Jei galvijų EID jūsų valstybėje narėje yra privalomas arba savanoriškas, kokį (-ius) metodą (-us) leidžiama taikyti?
5. Ar esate patenkinti dabartinėmis galvijų EID taisyklėmis?

Rezultatų analizė

Galimybė naudoti galvijų EID

1 ir 2 klausimuose valstybių narių buvo klausiama apie dabartinę padėtį, susijusią su veiklos vykdytojų galimybe naudoti galvijų EID. Klausimai buvo tokie: „Ar jūsų valstybėje narėje galvijų EID yra privalomas? Taip / Ne“ ir „Ar jūsų valstybėje narėje leidžiama savanoriškai taikyti galvijų EID? Taip / Ne“.

Iš 1 paveikslo matyti, kad tik trys respondentai (dvi valstybės narės ir Šveicarija) neleidžia vieno iš įprastinių ausies įsagų pakeisti elektronine identifikavimo priemone. 21 šalyje (20 valstybių narių) galvijų EID naudoti neprivaloma. Penkiose valstybėse narėse naudoti galvijų EID yra privaloma. Be to, EID privalomas dalyje dviejų valstybių narių teritorijos, o dar trys valstybės narės pranešė, kad nuspręsta arba svarstoma galimybė nustatyti privalomą galvijų EID visoje jų teritorijoje arba jos dalyje.

1 pav. Dabartinė padėtis valstybėse narėse

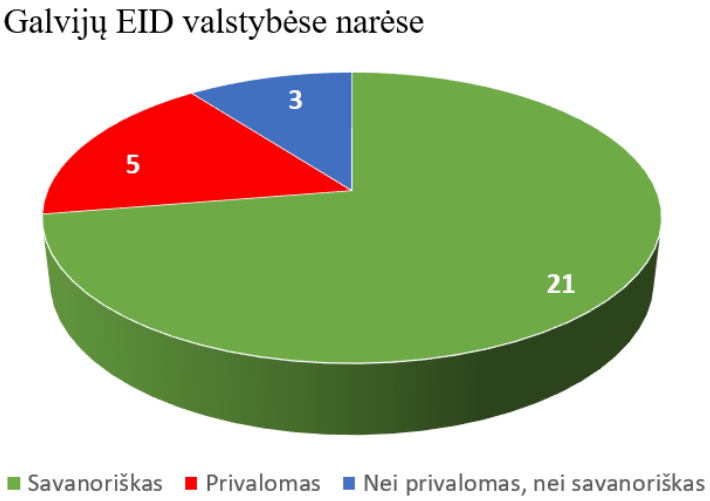

Dabartinis galvijų EID naudojimas

Valstybėse narėse, kuriose galvijų EID naudoti neprivaloma, jis naudojamas nuo 0 iki 100 proc. galvijų populiacijos. Pusėje šių valstybių narių mažiau nei 1 proc. galvijus laikančių veiklos vykdytojų naudoja EID savo gyvūnams identifikuoti. Kai kuriose šalyse labai didelė aprėptis daugiausia susijusi su pramonės sektoriumi – subsidijomis arba tokių subjektų, kaip mėsos ar pieno pramonė, prašymais dėl elektroniniu būdu identifikuojamų gyvūnų. Rezultatai pateikti 2 paveiksle.

2 pav. Galvijų EID naudojimas šalyse, kuriose tai neprivaloma

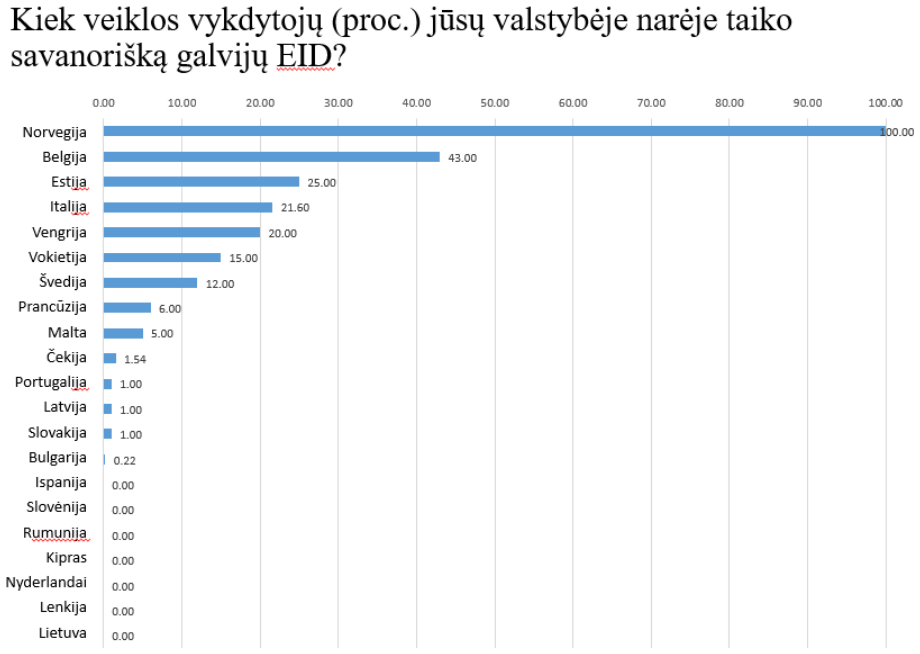

Leidžiamos elektroninės identifikavimo priemonės

Elektroniniai ausų įsagai yra tinkamiausia identifikavimo priemonė valstybėse narėse, kurios leidžia naudoti galvijų EID. Šį metodą kompetentingos institucijos leidžia taikyti visose šalyse, kuriose galvijų EID yra privalomas arba neprivalomas. Rezultatai pateikti 3 paveiksle.

3 pav. Leidžiamos elektroninės identifikavimo priemonės

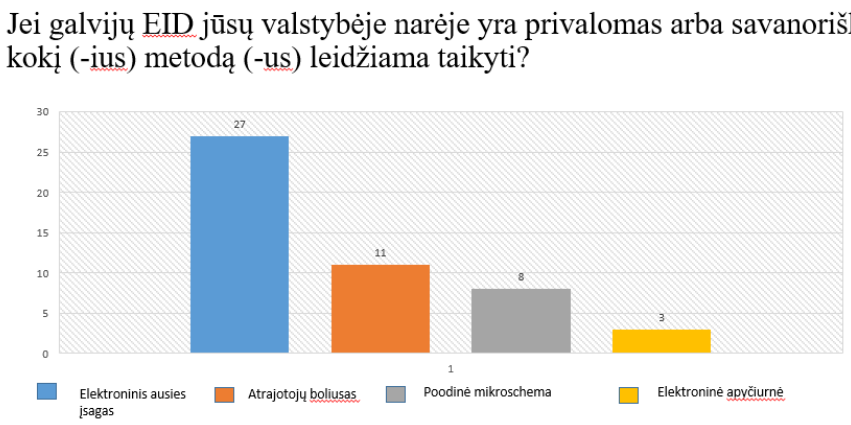

Pasitenkinimas dabartinėmis taisyklėmis

Didžioji dauguma valstybių narių yra patenkintos arba labai patenkintos dabartinėmis galvijų identifikavimo taisyklėmis ir tik viena valstybė narė yra nepatenkinta. Rezultatai pateikti 4 paveiksle.

4 pav. Pasitenkinimas dabartinėmis taisyklėmis

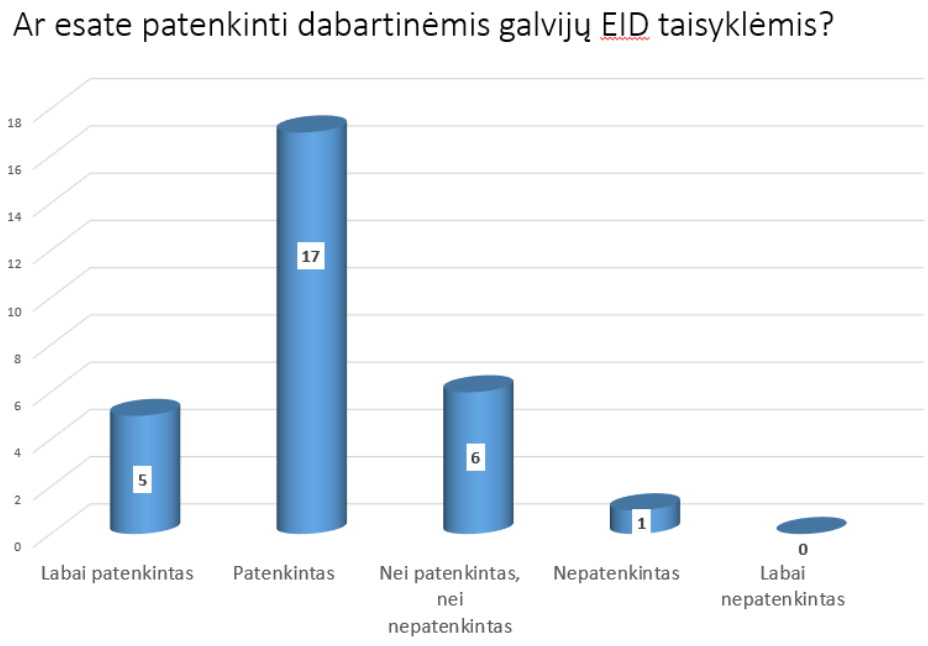

Išvados

Iš galvijų EID tyrimo matyti, kad valstybės narės vis dar patenkintos dabartinėmis taisyklėmis. Tyrimas taip pat atskleidžia, kad pagal dabartines taisykles privalomą galvijų EID visoje savo teritorijoje arba jos dalyje taiko arba taikys 37 proc. valstybių narių. Be to, kai kuriose šalyse, kuriose EID yra neprivalomas, jis taikomas visai galvijų populiacijai arba didelei jos daliai.

Pagal dabartines galvijų identifikavimo taisykles kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija gali leisti savanoriškai naudoti galvijų EID arba nustatyti nacionalines taisykles dėl privalomo galvijų EID naudojimo jų teritorijose. Šios taisyklės sėkmingai taikomos nuo 2014 m., o 2019 m., rengiant Deleguotąjį reglamentą (ES) 2019/2035, jos vėl buvo aptartos ir suderintos su valstybėmis narėmis, atsižvelgiant į naują gyvūnų sveikatos teisinę sistemą. Buvo nuspręsta, kad tikslinga veiklos vykdytojams ir valstybėms narėms palikti lankstumo galimybę. Šios atnaujintos taisyklės taikomos nuo 2021 m. balandžio 21 d.

Pagal Gyvūnų sveikatos teisės akto 282 straipsnį Komisija įvertina tą reglamentą kartu su jo 264 straipsnyje nurodytais deleguotaisiais aktais ir ne vėliau kaip 2026 m. balandžio 22 d. pateikia vertinimo rezultatus ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai. Atliekant šį vertinimą gali būti dar kartą įvertinta galvijų identifikavimo ir registravimo taisyklių įgyvendinimo patirtis, tačiau vertinimas apims ilgesnį taisyklių įgyvendinimo laikotarpį.

Remdamasi pirmiau minėto tyrimo išvadomis, diskusijų ekspertų grupėse ir su valstybėmis narėmis, vykusių rengiant dabartines taisykles, rezultatais ir numatytu šių taisyklių vertinimu, Komisija šiame etape neteiks jokių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.